

วิถีชีวิตและการศึกษา“จีนใหม่”

จีนโต จนตาม (แทบไม่ทัน)

我看中国的成长

“新中国”的生活文化及教育

จรัสศรี จิรภาส 谢玉冰

วิถีชีวิตและการศึกษา“จีนใหม่”

ฉันโต จนตาม (แบบไม่ทัน)

我看中国的成长

“新中国”的生活变化及思考

จรัสศิริ จิรภาส
谢玉冰

คลิกสั่งซื้อได้ที่นี้

@booktime

คำนิยม

ทำไมเราจึงต้องอ่านหนังสือเล่มนี้

นี่ไม่ใช่ข้อเขียนที่โฆษณาชวนให้ท่านต้องเชื่อ เพราะหนังสือเพิ่งอ่าน ย่อมทนทานต่อการพิสูจน์ แต่เพราะเมื่อได้อ่านข้อเขียนนี้ในเบื้องต้น ข้าพเจ้าก็มีความอยากบอกเล่าสู่สาธารณชนว่า เกิดแรงบันดาลใจหลายอย่างจากสาระที่ได้อ่าน ซึ่งมีสาระแข็งทื่อที่เป็นประโยชน์เท่านั้น หากเมื่ออ่านไปได้เกินกว่าครึ่งหนึ่ง ก็อดขำไม่ได้กับความช่างขี้เล่น ช่างสังเกต ช่างประชดประชันของเธอผู้เขียน โดยเฉพาะคนที่กำลังอยากรู้จักจีนในฐานะประเทศมหาอำนาจด้านการศึกษา

ท่านอ่านไม่ผิดหรอก ประชากรส่วนใหญ่ในโลกมักมองความเป็นมหาอำนาจเฉพาะด้านเศรษฐกิจ การทหาร การเมืองการปกครอง โดยลืมไปว่าพื้นฐานสำคัญของพลังอำนาจที่ยิ่งใหญ่กว่าก็คือทรัพยากรบุคคลผ่านการศึกษาอบรมเพาะทั้งในระบบ นอกกระบบและตามอัธยาศัย ข้อเขียนนี้บอกให้เราทราบว่ารัฐบาลจีนได้ตระเตรียมที่จะพัฒนาเยาวชนของเขาให้เติบโตกล้าแข็งแกร่งอย่างมีคุณภาพ-คุณธรรมในหลากหลายสาขาวิชาการให้ยั่งยืนอย่างไร ตามสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นจากความหลากหลายของพื้นที่อันไพศาล จากความหลากหลายกลุ่มชาติพันธุ์ของประชากรจีนที่มีมากที่สุดในโลก นั่นคือหนึ่งพันสี่ร้อยล้านคน (ตัวเลขปี พ.ศ.2565) จีนอุดมไปด้วยทรัพยากรคน ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรด้านศิลปวัฒนธรรม หากบริหารจัดการประเทศไม่เข้าทำ ย่อมพาประเทศชาติล่มจม ด้วยเหตุนี้เขาจึงให้ความสำคัญต่อคุณภาพคนอย่างยิ่งยวด ผ่านการศึกษา

ก่อนหน้านี้พวกเราคนไทยรู้จักชาวจีนในฐานะคนอพยพ ซึ่งบางคนไม่มีแม้แต่เสื้อผ้าหรือหมอนจะหิ้ว แต่มาตั้งตัวจนเปลี่ยนฐานะเป็นชนชั้นกลางทุกระดับชั้น ไม่ว่าจะระดับสูง กลาง ล่าง คำอธิบายสาเหตุนี้มีใช้แค่ความ อุดมทุน ชยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ กตัญญู อย่างที่พูด ๆ กันมาเท่านั้น แต่หมายถึงการอบรมเพาะลูกหลานในครอบครัวอย่างใกล้ชิดโดยผู้หลักผู้ใหญ่ทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีให้เด็ก ๆ ได้เห็นเป็นรูปธรรม ครอบครัวไทย ๆ จีน ๆ ที่ข้าพเจ้าคุ้นชินมาแต่เด็ก ๆ ก็คือปลูกฝังความรักที่จะเรียนรู้ แม้หากขาดเงินทุนทรัพย์ที่จะส่งเสียบุตรหลานก็ยังนำไปฝากฝังกับคนรู้จักให้เด็ก

ฝึกทำงานในกิจการต่างๆ ไม่ว่าจะโรงเรียน โรงสี โรงกลิ้ง โรงก๋วยเตี๋ยว ฯลฯ ในที่สุดเด็กพวกนี้ก็สามารรถตั้งตัวเป็นเจ้าแก๊ได้เมื่อเติบโตใหญ่ขึ้น เรียกว่าเมื่อไม่ได้เรียนสายสามัญก็ฝึกสายอาชีพไปเลย ในยุคที่เมืองไทยยังไม่มีวิทยาลัยเทคนิคหรือโรงเรียนฝึกอาชีพมากมายอย่างทุกวันนี้

แต่หนังสือเล่มนี้บอกเราว่าผู้บริหารประเทศของเขา ให้ความสำคัญกับสถาบันฝึกอาชีพมานานมากแล้ว เช่น วิทยาลัยเหมืองแร่... เพราะเขาตระหนักถึงในทรัพยากรธรรมชาติของเขามีสรรหลายและมากมายเพียงใด จะพัฒนาต่อยอดไปในทิศทางใด นอกเหนือจากสายวิทยาศาสตร์และศิลปศาสตร์สู่ความเป็นเลิศทางวิชาการที่จีนยืนหนึ่งมานานแล้วอย่างอ่อนน้อมถ่อมตน

นอกจากนี้ด้วยความที่เรอผู้เขียน ใช้ชีวิตอยู่ในนครหลวงปักกิ่งมานานพอที่จะพุ่มพักตัวตนอย่าง “คนสองฝั่งฟ้าไทย-จีน” ตั้งแต่ในฐานะนักเรียน ครูบาอาจารย์ คุณแม่ลูกหนึ่ง (ที่ตอนนี้โตเป็นสาวแล้ว) มุมมองชีวิตของเรอจึงมีรสชาติเข้มข้นและหลากหลายมุม อย่างที่เรานึกไม่ถึง ด้วยความเป็นคนช่างสังเกต ช่างเอาเรื่องเอาราวแบบที่คนไทยเรียกว่า “กัดไม่ปล่อย” ดังนั้น ข้อเขียนชิ้นนี้จึงสนุกสนานมีชีวิตชีวาชวนติดตาม ย้ำว่าโดยเฉพาะคนที่กำลังจะไปใช้ชีวิตในจีนนาน ๆ หรือแม้ไปท่องเที่ยวแบบประเดี๋ยวดูประด่าวก็ควรอ่าน เพื่อเรียนรู้สิ่งล้ำค่าอย่างที่อาจนึกไม่ถึง เช่น วิธีแลกเปลี่ยนกับแพนด้า วิธีเลือกซื้อเสื้อผ้าและวิธีเก็บรักษาเสื้อผ้าชนิดนี้ให้อยู่รอดปลอดภัยใช้ไปได้นาน ๆ

เราเห็นว่าเนื้อหาของหนังสือเล่มนี้จะให้ทั้งสาระน่ารู้แบบครอบคลุมจรรวาลจีนเลยทีเดียว หรืออาจจะครอบคลุมจรรวาลโลกก็ได้ จากแนวคิดแนวปฏิบัติที่เรอบอกเล่าให้เราฟังอย่างละเอียด รับรองได้ว่าอ่านได้เพลิน ๆ และยังเอาไปประยุกต์กับการใช้ชีวิตในดินแดนทั่วโลกได้อย่างแน่นอน

ผู้เขียนตั้งชื่อหนังสือว่า จีนโตจนตามไม่ทัน เพราะอะไร หากคำตอบได้ตามอัธยาศัย จากเสียงลือเสียงเล่าอ้างถึงความมหัศจรรย์พันลึกของสุชาจีนในยุคไกลโพ้นนั้น วันนี้จีนสร้างนวัตกรรมต่างๆ นานา จนเราต้องตั้งคำถามว่า ทำไมมังกรยักษ์ตัวนี้ยังรักษาความยิ่งใหญ่เกรียงไกรมาได้ตั้งแต่เมื่อหลายพันปีจวบจนทุกวันนี้ แม้จะหลับไหลไปชั่วครู่ขณะหนึ่ง

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤพดินทร สยามมินทราธิราช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 เคยทรงเป็นจอมทัพ นำพสกนิกรของพระองค์ต่อสู้ฝ่าฟันกับศัตรูตัวฉกาจ 3 ตัวคือ ปัญหาด้านการศึกษา ความยากจน และด้านสาธารณสุข แต่น่าเสียดายที่รัฐบาลทุกชุดทุกสมัย ไม่สามารถสานต่อพระราชมรดกอันทรงคุณค่านี้ได้อย่างจริงจัง ยกเว้นด้านสาธารณสุขที่ยังพอเห็นความเข้มแข็งเป็นรูปธรรม ดังเป็นที่รู้กันอยู่ ทั้งนี้อาจเพราะยังไม่เข้าใจแนวคิดแนวปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงว่าทำได้จริง ความเหลื่อมล้ำจึงยังมีอยู่มาก อย่างไรก็ตาม มาถึงวันนี้ ชาดิบ้านเมืองประเทศไทย ยังต้องการทรัพยากรบุคคลที่จะทำให้บ้านเมืองของเราหน้าอยู่ น่าทะนุถนอม แล้วทำไมเรายังทะเลาะกันไม่เลิกไม่รา ทั้งที่เรามีทรัพยากรธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม ทรัพยากรบุคคล ไม่ได้ด้อยไปกว่าหลายดินแดนในโลกนี้ ดังนั้น การได้เรียนรู้ประเทศเพื่อนบ้านมหาอำนาจที่ใกล้ชิดกับคนไทยมากที่สุดคือสาธารณรัฐประชาชนจีน ในหลากแง่มุม โดยเฉพาะด้านการศึกษา ผ่านหนังสือเล่มนี้ จึงย่อมเป็นสิ่งที่ดีที่พึงกระทำ เพราะผู้เขียนได้ตอบโจทย์ทำทายนี้อไว้แล้ว อย่างน่าสนใจ จะแหลมคมเพียงใด หรือไม่นั้น ย่อมอยู่ในวิจารณญาณของท่านผู้อ่าน

แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย

18 กันยายน 2565

我看中国的成长

“จีนโต ฉันตาม (แทบไม่ทัน)”

จีนที่เติบโตทุกขณะ จากปี ค.ศ.2000 สู่ 2022

จากใจผู้เขียน

เคยคิดจะทำหนังสือแนะนำ “จีน” เชิงสังคมและวัฒนธรรมมานานนม ตั้งแต่สมัยเดินทางไปศึกษาต่อที่ปักกิ่งช่วงปี 2000 โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อได้เข้าร้านหนังสือและเห็นหนังสือของน้อง ๆ ที่เขียนแนะนำเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในประเทศจีน หน้าปกมีภาพและดีไซน์สดใส น่าอ่าน น่าครอบครอง น่าจะเป็นอารมณ์เดียวกับนักเรียนไทยในต่างประเทศหลาย ๆ คนที่ตื่นตาตื่นใจกับสิ่งที่พบเห็นจากโลกภายนอก (นอกผืนถิ่นกำเนิด) เมื่อถึงจุด ๆ หนึ่งก็อยากจะพรั่งพรูเป็นตัวอักษรและถ้ายังได้เข้าเล่มตีพิมพ์เผยแพร่ด้วย ใจยิ่งปลื้มปริ่ม ผู้เขียนเริ่มวาดฝัน “ใจปริ่ม” แนวตั้งว่า มาตั้งแต่ปี 2000 จึงได้เริ่มบันทึกประสบการณ์ชีวิตสมัยเรียนปักกิ่งเอาไว้บ้างตามแรงบันดาลใจและโอกาสที่เอื้ออำนวย ข้อมูลที่ได้บันทึกในปี 2000-2004 ถือเป็นทุนรอนสั่งสมประสมประสานกับประสบการณ์ชีวิตในปักกิ่งช่วงแรกของผู้เขียน ช่วงที่สอง คือช่วงที่ผู้เขียนเดินทางกลับไปประเทศจีนอีกครั้งในฐานะ “สะใภ้จีน” และอาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยรัฐแห่งหนึ่งในประเทศจีนและดำรงคงอยู่ตามอัตภาพมาตั้งแต่ปี 2013-ปัจจุบัน แม้ว่าช่วงที่สองนี้ไม่เคยได้บันทึกสาระการใช้ชีวิตใด ๆ ในปักกิ่งมาก่อนเลย ทว่า ก็เป็นช่วงสั่งสมประสบการณ์หลากหลายโดยเฉพาะด้านการศึกษาในประเทศจีน และได้เห็นจีนค่อย ๆ “โต” จนบางจังหวะที่จีนก้าวไปรวดเร็วเกินคาด ทำให้บางครั้งรู้สึกว่ “ตามจีน” แทบจะไม่ทัน

.....

เค้าโครงหัวข้อในหนังสือเล่มนี้เกิดจากแรงบันดาลใจที่ผู้เขียนอยากจะแลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่ได้พบเห็นในประเทศจีนทั้งสองช่วงสมัยดังเกริ่นนำข้างต้น แรงบันดาลใจปะทุขึ้นอีกครั้งในเช้าวันหนึ่ง ขณะยืนรอรถประจำทางไปสอนที่

“เป่าย่าย” ตกตึกของวันนั้นผู้เขียนเริ่มทบทวนและประมวลหัวข้ออยากเขียน ไล่เรียงหัวข้อได้ประมาณ 11 หัวข้อ ตั้งชื่อหนังสือโดยคร่าวว่า 我看中国的成长 และตั้งเป้าว่าอยากเขียนให้แล้วเสร็จภายในปี 2022 ทว่า หัวข้อแม้ว่าร่างไว้นานแล้ว เอาเข้าจริง นอกจากภาระงานสอนประจำทางออนไลน์แล้ว เวลาส่วนหนึ่งจำต้องเจียดให้กับโครงการสัมภาษณ์นักจีนวิทยาของไทยด้วย กระทั่งกำหนดส่งงานเล่มตามแผนที่กำหนดไว้ก็กระชั้นชิดขึ้นทุกขณะอย่างน่าหวาดผวา

หนังสือเล่มนี้ใช้เวลาในการเรียบเรียงสั้นถึงสั้นที่สุด เนื้อหาสาระหากจะเขียนให้เร็วทันกาลจำต้องเสนอมุมที่ถนัดและอยากเขียน ดั่งนั้นจึงมีการปรับปรุงแก้ไขบางหัวข้อที่เคยเสนอส่งตอนขอรับทุน และไม่ทราบว่าจะอย่างไร อาจด้วยความที่วิตกกังวลมากกว่าหนังสือเล่มนี้จะ “ไม่มีอะไร” และ “ไม่น่าสนใจ” ทว่า เมื่อได้เพิ่มสาระทางด้านการศึกษาในประเทศจีนหลากแง่มุม จากแผนที่เคยร่างไว้ 11 หัวข้อ เนื้อหาเพิ่มเติมขึ้นมาอย่างกระชั้นชิด เบ็ดเสร็จรวม 30 หัวข้อ ส่วนชื่อหนังสือที่ใช้เวลาเปลืองยาวนานตั้งแต่ต้นปีคิดอย่างไรก็ไม่เข้าท่า สุดท้ายในวันที่รถติดหนักแถวเอกมัยวันหนึ่งถึงจะคิดชื่อเรื่องออก ทำยที่สุด 我看中国的成长 เล่มนี้จึงมีชื่อภาษาไทยว่า

“วิถีชีวิตและการศึกษา ‘จีนใหม่’ จีนโต จีนตาม (แทบไม่ทัน)”

การผลิตหนังสือภายใต้เวลาบีบเค้นที่สุดของที่สุดนี้ หากไม่ได้ลูกศิษย์ลูกหา และบุคคลใกล้เคียงคิดให้การสนับสนุน หนังสือคงไม่เกิด

“จากผู้เขียน” ตั้งแต่บรรทัดต่อไปนี้นับไปอีกราว 20 (กว่า) บรรทัด ขอสงวนไว้สำหรับขอบคุณ “จากใจ” ผู้เขียนถึง “ผู้ช่วย” และ “ผู้ให้กำลังใจ” จำนวนไม่น้อยได้แก่

คุณแม่สุภาพร จิรภาส และคุณน้องจรินทร์ญา จิรภาส ที่คอยส่งข้าวปลาอาหารในช่วงเก็บตัวเต็มที่สองสัปดาห์ของการเขียนสิ่งที่อยากเขียนนี้ (อาศัยช่วงเก็บตัวเนื่องจากติดโควิดเป็นช่วงเริ่มปีนงานจริงจัง)

คุณลูกสาวที่ช่วยเหลือหลายด้านทั้งให้ข้อมูลประกอบหัวข้อ “‘จีวเหนียนอู้’ คู่พันธกิจ 9 ปี และชีวิตการศึกษาเล่าเรียนของเด็กนักเรียนชาวจีน” และวาดภาพประกอบผ่านมือถือให้แม่อย่างตั้งอกตั้งใจ

คุณพ่อของคุณลูกสาวที่ช่วยร้อยคั่นภาพถ่ายประกอบหนังสือที่ถ่ายไว้จำนวนมากตั้งแต่นั้นเป็นภาพที่จะทำให้การอ่านเกิดอรรถรสและชัดเจนขึ้น

“คุณมี” หรือคุณไชนรังสี เฉลิมชัยกิจ ซึ่งหลังจากที่ได้โทรศัพท์ทางไกลผ่านไลน์ช่วงปลายปี 2021 ก็ได้สร้างประกายความหวังว่าหนังสือน่าจะตีพิมพ์ได้ทันการณ

ขอบคุณสำนักพิมพ์เหรินหมินจ๋าเสวียชูปานเลื้อ (中国人民大学出版社 — China Renmin University Press) และคุณหนูหนาน มิตรชาวจีนที่ได้ช่วยแนะนำผู้เชี่ยวชาญชาวจีนช่วยกรุณาตรวจทานความถูกต้องของข้อมูลหลายจุดในหนังสือเล่มนี้ด้วย

รองศาสตราจารย์แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย ผู้ที่มอบมิตรภาพและไม่ตรีจิตที่ดีเสมอมา ทั้งนี้ต้องขอขอบพระคุณที่ท่านช่วยกรุณาตรวจทานต้นฉบับและช่วยชักใช้ไล่เสียงผู้เขียน เพื่อให้แน่ใจว่าผู้เขียนต้องการสื่อสารเช่นนั้นจริง ๆ นี่แหละที่เรียกว่า “ฉบับขีต บัณขีตพาไปหาผล”

สหายเก่ายุคปี 2000 ได้แก่ เหล่าซืออวีเจิ้นตง 于振东 หานเหมย 韩梅 จางเจี้ยน 张戛 ที่ช่วยกันฟื้นความจำและยืนยันคำบอกเล่าวิถีสังคมจีนและปึกกิ่งของสองทศวรรษที่ผ่านมา

ศิษย์เก่า (ไทย) ทั้งที่สมรสกับชาวจีนและปัจจุบันใช้ชีวิตในประเทศจีนและที่กำลังศึกษาต่อระดับปริญญาเอกในประเทศจีน ญัฐพร มุกโชค (ญัฐ) และศิริเพ็ญ กำแพงแก้ว (คิว) ทั้งสองได้ช่วยต่อยอดคำบอกเล่าจากยุคของเหล่าซือจรัสศรีถึงยุคของสภาพการณ์ปัจจุบันที่พวกเขา กำลังสัมผัส ซึ่งข้อมูลที่ส่งกลับมาก็เข้มข้นและน่าสนใจล้นเหลือ

เหล่าคณาจารย์ชาวจีนที่ฟังพยายามอยากได้เสมอ ขอภัยหากว่ารายใดที่ครูไม่ได้เอ่ยปากขอความช่วยเหลือในคราวนี้ วงเล็บรูปครุฑม ในทีนี้มีทั้งที่ช่วยตอบคำถามข้อสัมภาษณ์และช่วยเสิร์หาข้อมูลตามคำร้องขอ ได้แก่ เดือน (จรัสพร瑞娟) เพลง (จวีพร周尊琪) วรรณ (ฉนวนวรรณ叶海清) ภัทรอร (张嘉玲) สุนทรี วรรณกานต์ อินทอร ปาวิฉัตร ศรวีสย์ ฉันทชนิต ภูมิรักษ์ เป็นต้น

รวมถึงเมกา (อัจฉริยา ตรีธิเบศร์วงศา) ศิษย์ของศิษย์ไทย (นอกสำนัก)

และยังรวมถึงเพื่อนร่วมงานเก่า ศิษย์เก่าที่ช่วยเกื้อหนุนเป็นธุระหยิบยืมหนังสือจากห้องสมุดให้หลายคราว

ขอบพระคุณ ขอขอบคุณและขอป้ใจเป็นที่สุด

คำชี้แจงเสริมเล็ก ๆ

หนึ่ง หนังสือเล่มนี้ไม่ใช่หนังสือวิชาการแต่ด้วยอาชีพครูที่แทรกซึมอยู่ในกระแสเลือด ภาษาที่เรียบเรียงแทนที่จะอ่านสบาย ๆ แต่บางบทอาจส่งกลิ่นอายแนววิชาการบ้าง ก็ต้องขอร้องยกย่องผู้อ่านที่จำต้องเสพเนื้อหาส่วนนั้น คิดเสียว่าเราอ่านไม่สนุกแต่อาจมีคนได้รับประโยชน์จากเนื้อหาส่วนนั้นบ้าง (หวังว่านะ)

สอง ประเทศจีนกว้างใหญ่ไพศาล เนื้อหาหรือข้อความที่กล่าวถึง “จีน” ในที่นี่ไม่ได้หมายรวมว่าเป็นจีนทั่วประเทศ “จีน” ในกรอบที่ผู้เขียนอ้างอิงโดยหลักแล้วคือปักกิ่งที่ค่อนข้างคุ้นเคย ส่วนกรอบช่วงเวลา เน้นนำเสนอภาพเหตุการณ์ตั้งแต่ปี 2000 ที่ผู้เขียนเดินทางไปศึกษาต่อปริญญาเอกที่ประเทศจีนและมีการเดินทางหลังจากนั้นอีกหลายครั้ง กระทั่งเริ่มใช้ชีวิตเป็นหลักเป็นฐานในปักกิ่งตั้งแต่ปี 2013 เป็นต้นมา สภาพ “จีนเติบโตใหญ่” ดังกล่าวนี้ จึงมีนัยค่อนข้างไปทางประสบการณ์ “สัมผัสจีน” ช่วงปี 2000 ถึงปัจจุบันนั่นคือ 2022

สาม เพื่อลำดับเหตุการณ์ให้เข้าใจง่าย หนังสือเล่มนี้จะใช้ปี ค.ศ. เป็นหลัก บางจุดอาจจะไม่ใช่คำว่า “ค.ศ.” แต่ขอให้เข้าใจว่าหมายถึงปีคริสต์ศักราชเช่นกัน ยกเว้นบางหัวข้อที่อยากให้ผู้อ่านได้เห็นพัฒนาการช่วงปีที่กล่าวถึงชัดเจนยิ่งขึ้นจะใส่ปี พ.ศ. ในวงเล็บพร้อมด้วย

สี่ ภาพประกอบส่วนหนึ่งสืบค้นจากเว็บไซต์ไปตู้ เนื่องจากการจัดพิมพ์หนังสือเกิดอยู่ภายใต้เจตนารมณ์บอกเล่าเรื่องจีนสู่ชาวโลก ดังนั้นนอกจากต้องขออนุญาตยังต้องขอบคุณแหล่งที่มาของภาพไปตู้รวมถึงบุคคลที่ปรากฏในภาพทุกท่านที่ได้ช่วยสนับสนุนให้คำบอกเล่าในหนังสือเล่มนี้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ด้วยระยะเวลาในการเรียบเรียงหนังสือแสนจะกระตือรือร้นดังกล่าวข้างต้น หนังสือเล่มนี้จึงย่อมมีข้อบกพร่อง และแน่นอนว่าไม่มีงานเขียนชิ้นใดที่ไร้ที่ติ ส่วนที่ไม่สมบูรณ์หรือบกพร่องใด ๆ ผู้เขียนขอรับผิดชอบแต่เพียงผู้เดียวและพร้อมน้อมรับคำวิจารณ์ ชี้แนะที่สร้างสรรค์เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อไปในวงกว้าง

จรัสศรี จิรภาส

มีนาคม 2023

บ้านพักศรีนครินทร์ 24 กรุงเทพฯ

สารบัญ

บทที่	หน้า
คำนิยม	1
จากใจผู้เขียน	4
1 “จีนชนบ” ในไทย.....15 泰国的传统华人	
2 “จีนใหม่”.....31 新中国	
3 ย้อนมองจีน ต้นศตวรรษ 21 ผ่านป้ายประชาสัมพันธ.....47 从宣传标语回眸二十一世纪初的中国	
4 วัฒนธรรมตรุษจีนที่แปรเปลี่ยน.....77 春节习俗的变迁	
5 หลากลั้ในจีน.....89 北京·车轮儿	
6 “เซี่ย-ซิว-ตง-ซุน” ร้อน-ร่วง-หนาว-ผลิ จากร้อนสู่ฤดูกาลแห่งความหวัง.....129 夏秋冬春：炎热·凋零·严寒·新生 从酷暑到充满希望的季节	
7 สารพัน “เมี้ยน” อาหารเส้นทั่วแคว้นแดนจีน.....175 神州大地的各种面食	
8 สารพัด “ปัง” อาหารแป้งทั่วแคว้นถิ่นจีน.....189 神州大地的各类饼	
9 ขนบนิยมการรับประทานขนมหวานของชาวจีนและ “เต้าเซียงซุน” ร้านขนมเก่าแก่ที่สุดของจีน.....199 中国人吃糕点的习俗及历史最悠久的糕点店“稻香村”	

10	อาหารจีนถูกปากนักเรียนไทย (อยู่จีนไม่ได้ลองเหมือนไปไม่ถึงจีน).....	209
	泰国学生爱吃的中国菜 (不吃等于没来中国)	
11	ปฏิวัติห้องสุขาจีน.....	219
	中国的厕所革命	
12	ภาษาที่แปรผันตามกาลสมัย.....	229
	时代变迁中的语言演变	
13	ภาษาบนโซเชียลมีเดียของจีน (ภาษาบนโลกออนไลน์จีน).....	239
	社交媒体中的常用语	
14	ศัพท์บนสื่ออิเล็กทรอนิกส์จีน.....	253
	电子媒体中的常用词	
15	“เสวียเยว่นลู่” “เป่ยอวี่” และ “อู่ไต้่าไซ่ว” ถนนวิทยาลัยแห่งสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยจีนที่ไม่มีนักเรียนไทยไม่รู้จัก และย่านสวรรค์บนดินของนักศึกษาต่างชาติ.....	261
	泰国学生无人不晓的“学院路”和“北语”以及外国学生的汇聚地“五道口”	
16	การติดต่อกับที่บ้านของนักเรียนไทยก่อนยุค “วีแชท” และแอปพลิเคชันนำสมัยของจีนก่อนและหลังยุค “วีแชท”.....	295
	微信出现前泰国学生联系家人的方式 前微信时代及之后中国的热门社交软件	
17	Group Chat. ช่องทางเครือข่ายสัมพันธ์ที่ ๆ น้อง ๆ ชาวไทยในประเทศจีน.....	321
	群聊：生活在中国的泰国人彼此之间的联系方式	
18	สวัสดิการคอปกขาวและปกน้ำเงิน “อู่เสียนอี่จิ้น” ประกันห้าประเภทบวกหนึ่งกองทุน.....	335
	五险一金：中国白领和蓝领的福利保障	
19	“เยียนหนานหยวน” ที่พักชั้นเลิศของบุคลากรมหาวิทยาลัยปักกิ่ง.....	345
	燕南园：北京大学名士的风雅居所	
20	“อวี่ซันเสี่ยวชวี” แหล่งชุมชนครู-อาจารย์ที่เป็นมากกว่าที่อาศัย.....	359
	育新小区：不单是住宅，更是众多名师的聚集地	

21	“จิวเหนียนอู่” พันธกิจ 9 ปีและชีวิตการศึกษาเล่าเรียน ของเด็กนักเรียนชาวจีน.....	365
	九年义务教育：浅谈中国学生的学习生涯	
22	ระบบการศึกษาและการสอบ “เกาเช่า”.....	413
	中国的教育制度与高考	
23	“มหาลัย มหานอก” ย่อยเรื่องควรรู้เกี่ยวกับมหาวิทยาลัยในประเทศจีน.....	419
	既知大学“名”，也知大学“事”	
24	รหัสไม่ลับที่ต้องรู้จาก 211 985 สู่“ซวงอีหลิว”.....	435
	公开的秘语：从211、985到如今的“双一流”	
25	ห้องเที่ยวจีนเชิงวิทยากร-หอสมุดจีน มีโอกาสลองไปดู.....	445
	中国图书馆，值得你一探	
26	ก้าวสู่มิติลับและห้วงอวกาศ-ร้านหนังสือในประเทศจีน (เที่ยวจีนหลังโควิด 19 ไม่ไป...อาจตกเทรนด์).....	461
	从神秘—精致的维度，探索中国书店 (疫情后别做落伍者，到中国旅游的必去之地)	
27	มหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศและ มหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศปักกิ่ง.....	483
	中国的外语类大学以及北京外国语大学	
28	มหาวิทยาลัยในเครือวิทยาลัยครู “ซื่อต้า” และ “เป่ยซื่อต้า”.....	505
	中国的师范类大学：“师大”“北师大”	
29	หลักสูตรภาษาไทยในประเทศจีน.....	525
	中国高校的泰语课程设置	
30	“กงจู่แห่งสยาม” สะพานไทย-จีนสัมพันธ์.....	541
	“暹罗公主”：中泰友谊的桥梁	

1

“จีนชนบ” ในไทย

泰国的传统华人

1. มโนภาพ “จีน” จากสื่อสิ่งพิมพ์ไทยทศวรรษ 1992-2010

ในยุคที่การแลกเปลี่ยนการศึกษาของจีนและไทยยังไม่เปิดกว้างเสรีเช่นทุกวันนี้ หรือเมื่อยี่สิบปีขึ้นไป หรือราว ค.ศ.2002 (2545) หรือย้อนไปตั้งแต่ก่อนการก่อตั้งสถาบัน ขงจื่ออย่างเป็นทางการในประเทศไทย ค.ศ.2005 (2548) และอาจจะบวกช่วงเวลา “ฮั่นป่าน” เริ่มกลยุทธ์เชื่อมสัมพันธ์กับสถาบันการศึกษาในประเทศไทย หรืออาจจะ นับย้อนไปไกลกว่านั้น ชาวไทยมองประเทศจีนในยุคนั้นว่ายังล้าสมัย ยิ่งนับถอย หลังไปไกล มโนภาพ “จีน” ยิ่งกว่าล้าสมัย สภาพสังคมโดยเฉพาะการบริโภคอุปโภค ก็ไม่ได้สะดวกสบายเช่นในประเทศไทย ทว่า วิถีชีวิตความเป็นอยู่และบางแง่มุมทาง วัฒนธรรมจีน ในสายตาชาวไทยจำนวนไม่น้อยในยุคนั้น นึกเหมารวมว่าก็คงจะไม่ แตกต่างจาก “จีนในไทย” สักเท่าใด เช่น เข้าใจว่า

- รู้ภาษาจีนก็คงสื่อสารกับชาวจีนทั่วประเทศได้
- ธรรมเนียมประเพณีวันตรุษจีนในจีนแผ่นดินใหญ่น่าจะมีการเฉลิมฉลองคึกคัก คล้ายในบ้านเราโดยเฉพาะที่เยาวราชหรือปากน้ำโพ
- ชาวจีนนิยมไหว้เจ้าวันตรุษฯ วันสารท วันไหว้พระจันทร์ ฯลฯ
- ในบ้านของชาวจีนมีศาลเจ้าที่และในย่านตลาดก็มีศาลเจ้า โรงเจ มีรูปเคารพ หลากหลายทั้งชายหญิงที่เป็นทั้งนักบวชและฆราวาส
- ชาวจีนรับประทานอาหารรสจัด มันและไม่ทานเผ็ด
- กติกามารยาทการติดต่อด้านขายเหมือนชาวจีนในประเทศไทย
- หรือเข้าใจว่าชาวจีนทุกท้องถิ่นจะให้ความสำคัญต่อระบบสาธารณสุขและ เกื้อหนุนเกื้อกูลภายใต้ตระกูลแต่เดียวกัน และยังมีความเข้าใจอีกหลายๆ ด้านที่

คนไทยจำนวนไม่น้อยมอง “จีน” ผ่านกระจกเงา ผ่านความเป็น “จีนในไทย”

ส่วนตัวผู้เขียน เมื่อนึกย้อนทบทวนช่วงเวลาก่อนหน้าเดินทางไปประเทศจีน ก็เคยมโนภาพเกี่ยวกับจีนหลายด้านโดยยึดสภาพสังคมจีนโพ้นทะเล (จีนในไทย) เป็นตัวตั้ง แรงจูงใจจากสื่อและสิ่งพิมพ์ที่พบเห็นในเมืองไทยเป็นตัวคูณ (มากกว่าบวก) ต่อเมื่อมีโอกาสสัมผัสสภาพวิถีชีวิตชาวจีนในพื้นที่แผ่นดินใหญ่ด้วยการใช้ชีวิตอยู่ในประเทศจีนโดยตรง ทำให้รับรู้ได้ว่าไฉ่เรามาัน **“มังกรในกระโหลก (แต่) โลกจีนนอกกะลา”** แท้เทียว

แปลว่า โลกจีนกว้างใหญ่ไพศาลมากกว่ามโนภาพในกระโหลกกะลาที่วาดไว้ในแง่บรรยากาศการรับรู้และเข้าใจจีนภายใต้ภาพลักษณ์สังคมจีนในไทย ตัวคูณ เช่น สื่อทั้งประเภทจอภาพและสื่อสิ่งพิมพ์ ส่งอิทธิพลต่อการสร้างมโนภาพให้เรากันค่อนข้างมาก ในที่นี้ขอยกแลกเปลี่ยนแง่มุมพัฒนาการของกระแสสื่อโดยเฉพาะสื่อสิ่งพิมพ์ที่ค่อนข้างทรงอิทธิพลต่อการสร้างความเข้าใจและการรับรู้ “จีน” รวมถึงสื่อที่ส่งอิทธิพลต่อทัศนภาพลักษณ์จีนแผ่นดินใหญ่ช่วงปี ค.ศ.1992-2010 (2535-2553) ในทางเดียวกัน อิทธิพลของสื่อดังว่านี้ ยังสะท้อนให้เห็น **“กระแสจีนพีเวอร์”** ในไทยยุคสมัยหนึ่ง ซึ่งคำว่า “จีนพีเวอร์” หรือ 中国热 ปรากฏในช่วงที่ความนิยมเรียนภาษาจีนของโลกพุ่งกระชูดช่วงทศวรรษ 2010 ทว่า หากนึกย้อนทบทวนกระแสสังคมนิยมจีนบางช่วงสมัย คำว่า “จีนพีเวอร์” ของไทย อันที่จริงก็มีมาก่อนหน้าที่จะมีการก่อตั้งสถาบันขงจื่อในประเทศไทยเสียอีก เพียงแต่ว่าอาจจะ “พีเวอร์” ไปคนละรูปแบบและ “พีเวอร์” เฉพาะกลุ่มเท่านั้น

พัฒนาการกระแสสื่อที่ว่านี้ น่าจะแบ่งเป็น 3 ช่วง

ช่วงแรก

เมื่อสื่อสิ่งพิมพ์เปิดตัว “จีนชนบ” อย่างเป็นทางการ

คำว่า “จีนชนบ” เป็นคำที่ผู้เขียนนำมาใช้ “สลักร่างศัพท์” คำว่า “传统中国” สื่อถึงความเป็นจีนแบบจารีตนิยมที่ชาวจีนโพ้นทะเลแบกข้ามน้ำข้ามทะเลไปยังดินแดนต่าง ๆ รวมทั้ง ณ ดินแดนประเทศไทยด้วย สื่อสิ่งพิมพ์ที่ให้ความสำคัญกับการเผยแพร่จีนชนบอย่างเต็มที่ในยุคแรก ๆ คือการฉีกกำลังของ **“ลูกหลานมังกรในไทย”** ที่ร่วมกันเรียบเรียงบทความวิชาการและกึ่งวิชาการหลากหลายด้านจากการชักชวนของสำนักพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ และตีพิมพ์เผยแพร่ภายใต้ชื่อหนังสือ **“คนจีน**

200 ปีภายใต้พระบรมโพธิสมภาร” เผยแพร่ในวาระเฉลิมฉลองกรุงรัตนโกสินทร์ครบรอบ 200 ปี เมื่อปีพุทธศักราช 2525 (ค.ศ.1982) ข้อความบางตอนในคำนำของหนังสือกล่าวว่า

“คนจีนได้เข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารบนผืนแผ่นดินไทย นับได้กว่า 2 ศตวรรษ วัฒนธรรมจีนได้แทรกเข้ามาประสมกลมกลืนกับวัฒนธรรมไทย กลายรูปเป็นแบบอย่างพฤติกรรมของคนในสังคมที่มีลักษณะพิเศษ และทำให้คนไทยกับคนจีน และคนจีนในสังคมไทยสร้างความเหมือนกันในกระบวนการต่างๆ ขึ้นมา จนกระทั่งในปัจจุบัน ไม่อาจจะกล่าวได้แล้วว่า **นั่นจีน-นี่ไทย**”

หนังสือพิมพ์ “เส้นทางเศรษฐกิจ” ดำริจัดพิมพ์ “คนจีน 200 ปีภายใต้พระบรมโพธิสมภาร” ขึ้น ด้านหนึ่งเป็นเครื่องยืนยันว่า **“จีนกับไทย ไม่ใช่จีนไทย เป็นพี่น้องกัน”** จริง ๆ และอีกด้านหนึ่ง ก็เพื่อสร้างความเข้าใจอันดี และยอมรับบทบาทของคนในสังคม ซึ่งแม้จะมีรากเหง้าที่มาแตกต่างกัน แต่เมื่อมาอยู่รวมกันในสังคมแล้ว สัญญาประชาคมก็บังเกิดขึ้นเป็นความอยากเห็นชาติบ้านเมืองก้าวหน้าพัฒนาสืบไป”¹

หนังสือ “คนจีน 200 ปีภายใต้พระบรมโพธิสมภาร” ได้รับการตอบรับอย่างล้นหลามเกินความคาดหมาย แต่เพราะเนื้อหาสาระที่เป็น “ชนบจีน” ยังมีมากมายเหลือคณานับ คณะทำงานจึงดำริให้มีการพิมพ์ภาคที่ 2 อีกเป็นเล่มที่หนากว่าเดิม เนื้อหาไม่ซ้ำกับภาคแรก หรือหากจะซ้ำบ้างก็เป็นการขยายความและทำให้ชัดเจนยิ่งขึ้น นั่นคือเนื้อหาทั้งลึกและกว้างภายใต้การสนับสนุน

หนังสือ “คนจีน 200 ปี ภายใต้พระบรมโพธิสมภาร”

สารบัญของเล่มแรก เนื้อหาสาระในตัวเล่ม

“คนจีน 200 ปี ภายใต้พระบรมโพธิสมภาร ภาค 2”

¹ หนังสือพิมพ์เส้นทางเศรษฐกิจ : คนจีน 200 ปีภายใต้พระบรมโพธิสมภาร. สำนักพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ. 2525

ด้านเนื้อหาในตัวเล่มโดยนักวิชาการที่รอบรู้เรื่องจีน และการสนับสนุนทุนทรัพย์จัดพิมพ์หนังสือจาก “บริษัทห้างร้านต่างๆ” (ตามที่บรรณาธิการเล่มหนังสือระบุ)

ประกายกำเนิด “คนจีน 200 ปีภายใต้พระบรมโพธิสมภาร” และ “คนจีน 200 ปีภายใต้พระบรมโพธิสมภาร ภาค 2” จากคำนำ ทำให้เข้าใจได้ว่าส่วนหนึ่งคงจะมาจากก้นบึ้งสามัญสำนึกของลูกจีนในไทยกลุ่มหนึ่งที่รู้ซึ่งต่อพระบรมโพธิสมภารของพระมหากษัตริย์ไทย และสำนึกในบุญคุณผืนแผ่นดินไทยที่มีส่วนเสริมส่งให้ครอบครัวลูกหลานจีน ไม่เพียงหาเลี้ยงครอบครัวที่ไทยได้อย่างมั่นคง ยังสามารถส่งเสียครอบครัวที่เมืองจีนให้อยู่ดีมีสุขพร้อมกันอีกด้วย อีกแง่มุมหนึ่งก็น่าจะเป็นผลมาจากความวิตกกังวลว่าลูกหลานจีนในไทยยุคสมัยนั้นนับวันก็จะรู้เรื่องจีนลดน้อยลง... ด้วยหรือไม่ (เป็นเพียงแค่ข้อสันนิษฐานของผู้เขียน) ดังนั้นจึงได้มีการระดมพลผู้คนหลายสำนักในสังคมชาวจีนในสยามที่รอบรู้เรื่องจีน ช่วยกัน “เรียบเรียง” “ร้อยเรียง” เรื่องจีนและ “ประมวล” องค์ความรู้เรื่องจีนให้เป็นปึกแผ่น ปรากฏเป็นรูปเล่มถาวรทางการ แทนที่จะมีการแนะนำเรื่องจีนประปรายและกระจัดกระจายเช่นในอดีต

หนังสือสองเล่มดังกล่าวนี้ถือได้ว่าเป็นหนังสือทรงคุณค่าควรอนุรักษ์ โดยเฉพาะมีคุณค่าในการศึกษา และต่อยอดองค์ความรู้จีนของแวดวงคณาจารย์สอนภาษาจีนหรือคร่ำหวอดเรื่องจีนในไทย เป็นหนังสือที่ได้จุดประกายให้เกิดความสนใจเรื่อง “จีน” ในหลากหลายแง่มุมมากขึ้น โดยเฉพาะแง่มุมศึกษาวิจัยสังคมและวัฒนธรรมจีนโพ้นทะเลของไทย

ช่วงที่ 2 และ 3

สื่อสมทบ กระแส “จีนฟีเวอร์” ช่วงราวปี 1993-2010 และช่วงราวปี 2000-2015

ช่วงที่ 2 และ 3 เป็นช่วงที่มีการเปิดตัวสื่อสิ่งพิมพ์แนะนำวัฒนธรรมจีนและสังคมจีนในไทยและค่อยๆ ขยายขอบเขตเนื้อหาสาระไปอย่างกว้างขวาง กระแสการตอบรับจากผู้อ่านก็ค่อนข้างอุ่นหนาฝาคั่ง ผู้เขียนเรียกว่ากระแส “จีนฟีเวอร์” (แง่มุมวัฒนธรรมจีนและสังคมจีนในประเทศไทย) เนื่องจากช่วงที่ 2 และ 3 มีพัฒนาการที่คาบเกี่ยวกันในด้านช่วงเวลา จึงยากที่จะแยกออกจากกันชัดเจน ดังนั้นในที่นี้ขอแนะนำอยู่ภายใต้หัวข้อเดียวกัน

นอกจากกระแสสิ่งพิมพ์เรื่องเกี่ยวกับ “จีนในไทย” จะได้รับความนิยมสูงสุดแล้ว ในอีกด้านหนึ่ง พบว่าสื่อประเภทจอแก้วที่เน้นนำเสนอชีวิตลูกจีนในสังคมไทย ก็ปะทุและขยายตัวกว้างขวางในช่วงเวลาใกล้เคียงกัน ในหัวข้อนี้จึงเป็นสาระของกระแส “จีนพีเวอร์” ในแต่ละมิติของช่วงราวปี 1993-2010 และ 2000-2015 ดังจะนำเสนอในลำดับต่อไป

สื่อสิ่งพิมพ์กับกระแส “จีนพีเวอร์” ช่วงราวปี 1993-2010

การปลุกกระแสความสนใจเรื่องสังคมและวัฒนธรรมจีนในไทยได้ปะทุขึ้นระยะที่สองคือช่วงตั้งแต่ปี 1993 (2536) เมื่อ**คุณจิตรา ก่อันทเกียรติ** ได้ผลิตหนังสือแนะนำ “เรื่องจีน ๆ” หลายเล่มอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ “ความรู้เรื่องจีนจากผู้เฒ่า” (ตีพิมพ์ปี พ.ศ.2536) “ตึ่งหนังเกี้ยว” (2539) “บ่วงสื่อยู่อี้” (2541) “กระจ่างใจจีน” (2544) “ทำเนียบเทพเจ้าของจีน” (2545) “ชุมชนทรัพย์สินรู้ซ่อนอยู่ในคำจีน” (2545) “อสังการจีนศิลป์” (2546) “เรื่องจีนหลายเรื่อง หนึ่งเรื่องมีหลายตำรา” (2547) “กำเนิดต้นแซ่และการตั้งนามสกุลจากแซ่คนจีน” (2549) “อาปา” (2551) “ธรรมเนียมจีน” (2553) “คู่มือกินเจ” (2554) “คู่มือไหว้เจ้ายุคใหม่” (2554) “เกี้ยว ซุงฮวดใช้ลูกหลานกตัญญู” (2559)

จำได้ว่าช่วงนั้นบรรยากาศ “ลูกจีนพีเวอร์” ในเมืองไทยเรียกว่าระเบิดอยู่ระยะหนึ่ง ขนาดคุณแม่ของผู้เขียนที่เรียนหนังสือภาษาไทยเพียงแค่อ่านชื่อในชีวิตของท่านอ่านหนังสือทั่วไปไม่กี่เล่ม ไม่ใช่หนังสือ “ธรรมะ” ก็หนังสือ “ทำครัว” แต่ช่วงปีที่หนังสือ “ตึ่งหนังเกี้ยว” ดังระเบิดเถิดเทิง คุณแม่ยังซื้อมาอ่านแล้วชื่นชมว่าผู้เขียนเล่าเรื่องคนจีนได้ดีดี แถมคะยั้นคะยอให้ลูกหลานในบ้านอ่านด้วย

แต่จนแล้วจนเล่าผู้เขียนก็ยังไม่ได้พลิกหนังสือคุณจิตราอ่านสักกรอบ ทว่าจากชื่อหนังสือบางเล่มก็พอเข้าใจได้บ้างว่าเป็นหนังสือแนะนำความรู้ด้านใด หรือคำโปรยบนปกหนังสือที่เผยแพร่ผ่านการสั่งซื้อหนังสือทางออนไลน์ของแต่ละสำนักพิมพ์ ก็ช่วยให้เราสามารถเข้าใจสาระของหนังสือโดยสังเขปได้เช่นกัน เช่น

“ขุมทรัพย์ความรู้ซ่อนอยู่ในคำจีน” (2002/2545)

คำโปรยของผู้เขียนแนะนำว่า “ในการศึกษาเรื่องจีนอย่างต่อเนื่องมานานพอสมควร ผู้เขียนพบความรู้หลากหลายที่คนรุ่นใหม่อาจยังไม่ทราบ แต่น่าสนใจให้ประโยชน์ทั้งวิชาและข้อคิดที่ดีเหมือนเป็นขุมทรัพย์ความรู้หามา จึงนำมาเสนอกัน เช่น ตอ-ฮวง แปลว่า ลมมืด ลมมืดนี้จะตัดความสัมพันธ์ของส่วนต่างๆ ในร่างกายให้แยกจากกัน ทำให้ผู้นั้นต้องถึงแก่ความตาย หรือคนจีนโบราณบอกว่า เด็กทารกที่เป็นโรคหัวใจกลัวความมืด หนูน้อยจะหวั่นกลัวเหลือเกิน ในเวลากลางคืน จึงร้องไห้แทบตลอดทั้งคืน คนจีนมีคำเรียกว่า แม่-ปู่”² (คำโปรยหลังปก)

“เกี่ย ชุงฮวดใช้ลูกหลานกตัญญู” (2016/2559)

“รวมเรื่องเด่นที่ลูกหลานจีนควรรู้ ไม่ว่าจะเป็นการกำเนิดของชนชาติจีนซึ่งเป็นชนเก่าแก่มีอารยธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีมาอย่างช้านานมีผืนแผ่นดินยิ่งใหญ่ มีราชวงศ์และจักรพรรดิมากมาย” (คำโฆษณาของร้านหนังสือ)³

ลูกหลานจีนในไทยมักจะได้รับการอบรมให้สำนึกถึงบุญคุณของชาติพันธุ์ วรรณนา ถิ่นฐานบ้านเกิดเมืองนอน อนุรักษ์ความเป็นจีนและวัฒนธรรมจีน หนังสือของคุณจิตราจึงเป็นที่ชื่นชอบของผู้ใหญ่ครอบครัวจีน เข้าใจได้ว่าผู้ใหญ่ทางบ้านเช่น อากง อาม่า เน้ เด อ่าป้า อ่าแหมะ ชุกโก้ ชุกกุง ชุกฝ่อ ฯลฯ ปกติที่ทำหน้าที่ปลูกฝังแนวคิดกตัญญูต่อมาตุภูมิแก่บุตรหลานเป็นทุนอยู่แล้ว ยังได้คุณจิตราร่วมกระตุ้นความและไขคำทางวัฒนธรรมของบรรพบุรุษอีกแรงหนึ่งด้วย ยิ่งเป็นการดี

กระแสความนิยมเรื่องจีนยุคทศวรรษ 1993 ผ่านผลงานปลายปากกาของคุณจิตรา ก่อนนันทเกียรติ แม้อธิพลวงกว้างในสังคมลูกจีนในไทยอย่างต่อเนื่อง กระทั่งในเวลาต่อมาเริ่มมีเสียงวิพากษ์วิจารณ์ในหมู่นักวิชาการไทยว่า เนื้อหาที่ปรากฏในหนังสือของคุณจิตรามีลักษณะ “รัฐจีนผ่านคำบอกเล่าของคุณจิตรา ก่อนนันทเกียรติ” เป็นเพียงตัวอย่างคำบอกเล่าของลูกจีนในครอบครัวหนึ่งของไทย ยังขาดหลักฐานความน่าเชื่อถือหรือขาดหลักวิชาการ นอกจากนั้นเกร็ดความรู้วัฒนธรรมจีนหลายแง่มุมที่ผู้เขียนถ่ายทอดก็เป็นเพียง “จีนบางมุม” เท่านั้น มิใช่กรอบ “จีน” ในวงกว้าง

² <http://www.malaibooks.com/product/8420/ขุมทรัพย์ความรู้ซ่อนอยู่ในคำจีน-โดย-จิตรา-ก่อนนันทเกียรติ>

³ <https://m.se-ed.com/Detail/เกี่ย-ชุง-ฮวด-ใช้-ลูกหลานกตัญญู/9786163880482>

ยุค “จีนพีเวอร์” นำโดยจิตรา กอนันท์เกียรติ สะท้อนให้เห็นในแง่มุมหนึ่งว่าการที่ “ลูกจีนในไทย” ยิ่งพยายามที่จะเชิดชูสังคมจีนในไทยมากเท่าใด ก็ยิ่งมีส่วนสนับสนุนความเข้าใจจีนในบริบท “ลูกจีนในไทย” มากขึ้นเท่านั้น

สื่อสิ่งพิมพ์กับกระแส “จีนถีนพีเวอร์” ช่วงราวปี 2000-2015

กระแสคำบอกเล่าเรื่องจีนในไทยถ่ายทอดผ่านตัวอักษรได้ขยายวงเติบโตอย่างต่อเนื่องในช่วงสมัยนั้น ในขณะที่หนังสือของคุณจิตราตีพิมพ์เผยแพร่ต่อเนื่องไม่ขาดสาย ในอีกด้านหนึ่ง ก็เริ่มมีนักวิชาการสายอาชีพครู-อาจารย์ทยอยหันมาเขียนหนังสือแนะนำสังคมและวัฒนธรรมจีนในเมืองไทยบ้าง ซึ่งไม่ทราบแน่ชัดว่าจะเป็นความบังเอิญหรือเจตนา ตั้งแต่ปี ค.ศ.2000-2014 (2543-2557) มีการทยอยตีพิมพ์หนังสือเผยแพร่สังคมและวัฒนธรรมจีนเสมือนว่าเป็นตัวแทนสืบสานความยิ่งใหญ่เกรียงไกรของเหล่าชาติพันธุ์จีนแต่ละชนถิ่นที่ปักหลักตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยเท่าที่ผู้เขียนสืบค้นและรวบรวมได้โดยคร่าว มีหนังสือแนะนำวัฒนธรรมจีนในบริบทชาติพันธุ์แต่ละกลุ่มของไทย ไฉ่เรียงตามปีที่ตีพิมพ์เผยแพร่ (ในที่นี้รวมผลงานของนักเขียนที่ไม่ใช่สายอาชีพครู-อาจารย์ด้วย) ได้แก่

จีนแคะ : “คือ ‘ฮากกา’ คือ ‘จีนแคะ’” โดยวรศักดิ์ มหัทธโนบล ตีพิมพ์ครั้งแรกในปี 2003 (2546)

จีนกวางตุ้ง : “จากอาสาถึงหย่าฉ่า สืบตำนานคนกวางตุ้งกรุงสยาม” ของยุวดี ต้นสกุลรุ่งเรือง ตีพิมพ์ครั้งแรกในปี 2000 (2543)

จีนไหหลำ : “‘บับัดบั้งกั๊ง’ วัฒนธรรมไทยจีน : ไม่รู้ต้องแสวง” โดยแสงอรุณ กนกพงศ์ชัย ตีพิมพ์ครั้งแรกในปี 2004 (2547)

จีนแต้จิ๋ว : “แต่จิ๋ว จีนกลุ่มน้อยที่ยิ่งใหญ่” โดยถาวร ลิกขโกศล ตีพิมพ์ครั้งแรกในปี 2011 (2554) ต่อมายังมี “ตัวตน คนแต่จิ๋ว” เสี่ยวจิ๋ว 2013 (2556) “กำเนิดคนแต่จิ๋ว วิวัฒนาการจากอดีตถึงปัจจุบัน” ตีพิมพ์เผยแพร่ในปี 2013 (2556) “วัฒนธรรมแต่จิ๋ว” 2015 (2558) โดยอดุลย์ รัตนมันเกษม

(หมายเหตุ (1) ช่วงเวลาก่อนหน้าทศวรรษ 2000 เพียงปีเดียว ได้มีการจัดพิมพ์ “สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์ : ฮกเกี้ยน” 1999 (2542) (โดยสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล เนื่องในโอกาสพิธีมหามงคลเฉลิม

พระชนมพรรษา 6 รอบ 5 ธันวาคม 2542 ลักษณะ ดาวรัตนหงษ์ บรรณารักษ์) ด้วย (2) สำหรับสิ่งพิมพ์แนะนำวัฒนธรรมจีนแต่จิวของไทย พบว่าช่วงต้นทศวรรษ 2020 ก็ยังมีการตีพิมพ์เรื่องใหม่เกิดขึ้นต่อเนื่อง ได้แก่ “แต่จิว ประวัติความเป็นมาของบรรพชนจีนชาวแต่จิวในสยามประเทศ” ธาณี ปิยะสุข 2020 (2563) “แต่จิว แต่แจ้ว” สมชาย แซ่จิว 2022 (2565) เป็นต้น

ภายใต้การจัดพิมพ์เผยแพร่หนังสือแต่ละเล่มข้างต้น

หนังสือของ **ถาวร ลิกขโกศล** “แต่จิว จีนกลุ่มน้อยที่ยิ่งใหญ่” เริ่มมีการชี้แนะว่าจีนในไทยเป็นเพียงจีนส่วนน้อยในประเทศจีน ทั้งยังได้เปรียบเทียบให้เห็นความแตกต่างระหว่างจีนแต่จิวกับจีนอีก 4 กลุ่มภาษา ความน่าในบทความออนไลน์ของสำนักพิมพ์ศิลปวัฒนธรรม กล่าวแนะนำหนังสือของถาวร ลิกขโกศลไว้อย่างน่าสนใจว่า “ในความเป็นคนไทยก็ยังมีรายละเอียดที่เฉพาะเจาะจงว่าเป็น คนเหนือ คนใต้ คนอีสาน ฯลฯ ในกลุ่มคนอีสานก็ยังแยกย่อยว่าเป็นอีสานใต้ อีสานเหนือ เป็นผู้ไท ฯลฯ ที่มีอัตลักษณ์พิเศษของตนเอง นี่เป็นเรื่องปกติของคนทุกเชื้อชาติ คนจีนก็เช่นกัน สำหรับคนเชื้อสายจีนในเมืองไทย แยกย่อยเป็นจีน 5 กลุ่มภาษา อันประกอบด้วย แต่จิว ฮกเกี้ยน ไหลดำ กวางตุ้ง และคะ หรือฮากกา หากดูจากรูปลักษณะภายนอกก็ดูคล้าย ๆ กัน แต่ถ้าพิจารณาจากนิสัยใจคอ การให้คุณค่าที่ต่าง ฯลฯ ก็ จะเห็นความต่าง อาจารย์ถาวร ลิกขโกศล เขียนเรื่องนี้ไว้อย่างละเอียดในหนังสือ “แต่จิว: จีนกลุ่มน้อยผู้ยิ่งใหญ่”⁴

สื่อจ้อแก้วกับกระแส “จีนพีเวอร์” ช่วงราวปี 2000-2015

กระแส “จีนพีเวอร์” ในไทยที่ได้รับการจุดประกายจากนักเขียนหลายๆ ท่าน ใน “ยุคจิตรา ก่อนนันทเกียรติ” สู่กระแส “จีนถิ่นพีเวอร์” ใน “ยุคถาวร ลิกขโกศล” (ขอยกให้ท่านเป็นผู้นำ) อยู่ในช่วงระหว่างปี 1993 (2536) ไล่ไปจนถึงปี 2014 (2557) (เป็นอย่างช้า) ซึ่งหากทุกท่านพอจะย้อนรำลึกอดีตในช่วงสมัยนั้นจะเห็นว่า กระแสจีนนิยมไม่เพียงแผ่อิทธิพลในแวดวงสิ่งพิมพ์เท่านั้น แวดวงละครทีวีไทยก็มีการแพร่ภาพละครหลาย ๆ เรื่องที่สะท้อนชีวิตสังคมจีนในไทย จะขอไล่ลำดับให้เห็นเด่นชัดกัน

⁴ https://www.silpa-mag.com/culture/article_37462 ความแตกต่างระหว่างจีนกวางตุ้ง-ไหลดำ-คะ-ฮกเกี้ยน เผยแพร่ในระบบออนไลน์ ครั้งแรกเมื่อวันที่ 19 สิงหาคม 2562

สักหน่อย ในที่นี้เป็นเรื่องใกล้ชิดกับคนไทยจึงขอลำดับตามปี พ.ศ.

กนกฉายโบตัน	ช่อง 7	ปี 2533-2534 (1990-1991)
ลอดลายมังกร	ช่อง 5	ปี 2535
เยาวราชในพายุฝน	ช่อง 3	ปี 2538
มงกุฎดอกส้ม	ช่อง 3	ปี 2539
เสน่ห์นางจิว	ช่อง 3	ปี 2542
เจ้าสัวน้อย	ช่อง 7	ปี 2543
หงส์เหนือมังกร	ช่อง 5	ปี 2543
ดงดอกเหมย	ช่อง 3	ปี 2546
เลดี้เยาวราช	ช่อง 3	ปี 2548
มังกรซ่อนพยัคฆ์	ช่อง 3	ปี 2549
หมวยอินเตอร์	ช่อง 7	ปี 2551
หยกฉายเมฆ	ช่อง 3	ปี 2552
สามี	ช่อง 3	ปี 2556-2557 (2013-2014)

จากเดิมก่อนหน้านั้นมีละครไทยที่ “เล่าเรื่องจีน” เพียงเรื่องเดียวคือ **จดหมายจากเมืองไทย** ที่แพร่ภาพผ่าน “ช่อง 7 สีทีวีเพื่อคุณ” เมื่อปี 2525 (1982) (เท่าที่สืบค้นอย่างคร่าว)

น่าสนใจที่สื่อสิ่งพิมพ์และสื่อละครที่บอกเล่าเรื่อง “ชีวิตจีนในสังคมไทย” นอกจากเป็นที่นิยมของคนไทยแล้ว ยังได้รับรางวัลทรงเกียรติด้วย สิ่งนี้กำลังบอกอะไรเรา ดังตัวอย่างเช่น

“ลอดลายมังกร” ได้รับรางวัลเมขลา ครั้งที่ 12 สาขาละครสร้างสรรค์สังคมดีเด่น และรางวัลโทรทัศน์ทองคำ ครั้งที่ 6 สาขาละครชีวิตดีเด่น

แหล่งที่มาของภาพ

<https://pantip.com/topic/31172616>

“หงส์เหนือมังกร” ได้รับรางวัลโทรทัศน์ทองคำ ผู้แสดงนำชายยอดเยี่ยม (นพพล โกมารชุน) และนักแสดงนำหญิงยอดเยี่ยม (มาช่า วัฒนพานิช) ประจำปี 2543 (2000)

แหล่งที่มาของภาพ

<https://pantip.com/topic/37156881>

ส่วนหนังสือที่ได้รับรางวัลเช่น

“ความรู้เรื่องเงินจากผู้เฒ่า” ของจิตรา กอนันทเกียรติ ได้รับรางวัลชมเชย สารคดียอดเยี่ยม ปี 2537 (1994)

รางวัล Best Seller Awards หนังสือ “ตี่งหนั่งเกี้ย” ปี 2540 (1997) จากงานรวมพลคนเขียน ครั้งที่ 1 จัดโดย บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง

รางวัล Best Seller Awards หนังสือ “ป่วงสี่อยู่อี่” ปี 2541 (1998) จากงานรวมพลคนเขียน ครั้งที่ 2 รางวัลนักเขียนดีเด่น ARTY the most gorgeous Awards⁵

⁵ https://www.praphansam.com/home/detail_author_th/252 จิตรา กอนันทเกียรติ สำนักพิมพ์ประพันธ์สาส์น ชุมชนคนรักการอ่าน

“จากอาสำถึงหย่าฉ่า สืบตำนานคนกวางตุ้งกรุงสยาม” ของยูวดี ต้นสกุลรุ่งเรือง เคยติดอันดับ 1 ใน 3 หนังสือสารคดี รอบสุดท้าย รางวัลนายอินทร์อะวอร์ด ปี 2543 (2000)

บรรยาภาคคึกคักทั้งแวดวงสิ่งพิมพ์เรื่องจีนและละครไทยแนวลูกจีนในสังคมไทยดังกล่าวข้างต้นจะไม่ให้เรียกว่า “กระแสจีนนิยม” แพร่สะพัดก็ไม่ทราบว่าจะเรียกว่าอะไร

2. คนไทย ๆ จีน ๆ

ครั้งหนึ่งผู้เขียนเคยขึ้นแท็กซี่คันหนึ่ง คนขับแท็กซี่พูดถึงความเป็นไทยในสภาพสังคมปัจจุบันว่า จะหาคนไทยแท้ ๆ หายาก และชักชวนสนทนาจนออกธรรมาธิในบ้านเมืองเรามีคนไทย 2-3 ประเภท คือ “คนไทย” หมายถึงคนไทยทั่วไปไม่ได้จำแนกเพื่ออกเขาเหล่ากอ ขอให้มีส่วนชาติไทยก็เรียกว่าคนไทย และโดยส่วนใหญ่ที่เรียกว่าคนไทย มักจะมีเชื้อสายจีน สอง “คนไทย ๆ” เป็นคำเรียกคนไทยที่มีนัยแยกแยะระหว่างคนไทยกับคนไทยเชื้อสายอื่นๆ ออกจากกัน เช่นว่า “คนไทย ๆ อย่างเรา ๆ ถนัดใช้มือมากกว่าใช้ตะเกียบ” และอีกกลุ่มเรียกว่า “คนไทยไทย” คือคนไทยประเภทลูกอีสานหรือไทยผิวดำ ๆ หนุ่มสาวชาวใต้ คนไทยมุสลิม เป็นต้น ที่ไม่ใช่คนไทยเชื้อสายจีน (อาจมีเชื้อสายอื่นผสมด้วย) นี่คือนิยามที่อาเจ็กขับรถแท็กซี่คุยเก่งเม้าท์มอยให้ฟัง

พอมาถึงกลุ่มจีนในไทยบ้าง เวลาพูดถึงชาวจีนอย่างเป็นทางการในบ้านเมืองเรา เราเรียกว่า “คนจีน” ก็เป็นที่รู้จักกัน แต่หากจะกล่าวถึง “ชาวจีน” หรือเรื่องเล่าเกี่ยวกับ “จีน” ในเมืองไทยที่มีการตีพิมพ์เผยแพร่อย่างเป็นทางการ ผู้เขียนก็ค่อนข้างจะเห็นด้วยกับนักวิชาการอาวุโสหลายท่านที่อยากให้มีการจำกัดความของคำว่า “จีน” ให้ชัดเจนขึ้น มิเช่นนั้นก็จะชักจูงให้ผู้อ่าน (ที่ไม่รู้จักจีนอย่างแท้จริง) เข้าใจไปว่า “ชีวิตสภาพ” จีนในไทยและจีนในจีน (แผ่นดินใหญ่) โดยภาพรวมไม่ต่างกัน

อาจารย์ศรีศักร วัลลิโภดม เป็นท่านหนึ่งที่มีทัศนะว่า น่าจะให้มีการกล่าวถึงคำว่า “จีน” ในงานวิชาการของไทยให้ชัดเจน

ย่อหน้าแรกและย่อหน้าที่สองใน “คำนำเสนอ” ของหนังสือ “บับบี้ยังกั้ง” วัฒนธรรมไทยจีน : ไม่รู้ต้องแสวง” อาจารย์ศรีศักรได้แสดงข้อคิดว่า

“หนังสือเล่มนี้แม้ว่าจะเป็นการรวบรวมของสิ่งละอันพันละน้อย แต่ก็เป็นเรื่องเดียวกันคือ เรื่องของ “วัฒนธรรมเจ๊ก” ในประเทศสยาม ผู้เขียนใช้คำว่า “วัฒนธรรมจีน” แต่ข้าพเจ้าเห็นว่าคำว่า “จีน” ใหญ่โตกว้างขวางไป ดูแล้วไม่เข้ากับเรื่องของคนจีนในประเทศไทยเลย จึงต้องใช้คำว่า “เจ๊ก” อันเป็นคำที่กลุ่มชนในประเทศไทยเรียกคนจีน

ถ้าหากมองในความรู้สึกนึกคิดของคนกลุ่มใหญ่ที่เรียกตนว่าเป็นคนไทยแล้ว คำว่า “เจ๊ก” ค่อนข้างเป็นคำที่ดูถูก และค่อนข้างเป็นสิ่งกีดตันให้คนจีนพยายามที่จะปรับตัวเป็นคนไทย ในรุ่นลูกหลานสืบมา แต่สิ่งที่ยังอ้างความเป็นเจ๊กนั้นมักจะคงอยู่กับกลุ่มคนที่เป็นพ่อค้าและนักธุรกิจเป็นส่วนใหญ่ เพราะยังใช้ภาษาจีนในการส่งสารระหว่างกัน รวมทั้งยังมีความสัมพันธ์ทางสังคมและเศรษฐกิจเป็นแบบเดียวกันอยู่ ในขณะที่คนที่ไม่เป็นพ่อค้าแต่ไปรับราชการหรือมีอาชีพอื่น ๆ จะได้รับการยอมรับว่าเป็นคนไทยไป บางคนก็กลายเป็นคนไทยชนิดไฮโซจนลืมความเป็นเจ๊กไปเสียสนิทก็มี”

ย่อหน้าอื่นๆ กล่าวเสริมว่า

“ในวิถีชีวิตของคนเมือง (ของไทย) นั้นจะมีศิลปวัฒนธรรมของคนเจ๊กผสมผสานเป็นแกนหลักเสมอ เจ๊กก็คือคนจีนในสยามประเทศ และเป็นคนไทยส่วนหนึ่งที่สังคมไทยทุกระดับยอมรับ แม้แต่ราชสำนักเองก็ให้ความสำคัญจนเป็นเหตุให้มีการนำเอาประเพณีพิธีกรรมเจ๊ก ๆ หลายอย่างเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของพระราชพิธีสิบสองเดือน ดูเหมือนความเป็นเจ๊กถูกแยกออกจากความเป็นคนไทยอยู่ระยะหนึ่ง คือยุคชาตินิยมในสมัยจอมพล ป.พิบูลสงครามเป็นนายกรัฐมนตรี ที่มีการปรับเปลี่ยน

ชื่อสยามมาเป็นประเทศไทย โดยเอาชื่อของชนชาติไทยเป็นชื่อประเทศ⁶ แต่ในปัจจุบันนี้บรรดาลูกหลานเจ๊กได้กลายเป็นคนไทยโดยสมบูรณ์ในฐานะนักการเมือง ผู้นำทางเศรษฐกิจ และผู้บริหารประเทศในระดับต่าง ๆ ศิลปวัฒนธรรมเจ๊กก็ได้รับการฟื้นฟูอย่างใหญ่โต ดังจะเห็นจากวันปีใหม่ของจีน ประเพณีเซดสิงโต เซดมังกรและที่สำคัญที่สุดคือ เอาความเชื่อในเรื่องฮวงจุ้ยของเจ๊กมากำหนดทิศทางและการสร้างบ้านเรือน และสถานการค้าทางธุรกิจของคนในเมืองทั่วประเทศ”

และขยายความคำว่า “เจ๊ก” เพิ่มเติมว่า

“ท่ามกลางกลุ่มชนนานาชาติพันธุ์ที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานในสยามประเทศแต่สมัยอยุธยาเป็นราชธานีลงมา นั้น พวกคนจีนทางตอนใต้ของประเทศจีน ไม่ว่าจะจากมณฑลยูนนาน กวางสี กวางตุ้ง และบริเวณใกล้เคียงนั้น นับเป็นกระแสหลักที่เข้ามาตั้งเพื่อทำการค้าและตั้งถิ่นฐานอย่างต่อเนื่อง คนเหล่านี้แหละที่เรียกว่าพวกเจ๊ก เพราะเมื่อแรกเข้ามาแล้วยังพูดภาษาไทยไม่ได้ อีกทั้งยังปรับตัวเข้าไม่ได้กับวัฒนธรรมใหญ่ของบางเมือง แบ่งออกเป็นหลายกลุ่มเหล่าตามท้องถิ่นดั้งเดิมจนมีภาษาพูดและสำเนียงพูดตลอดจนขนบประเพณีหลายอย่างแตกต่างกัน”

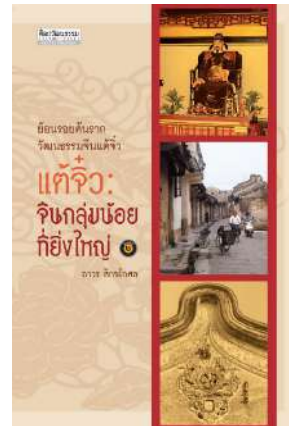
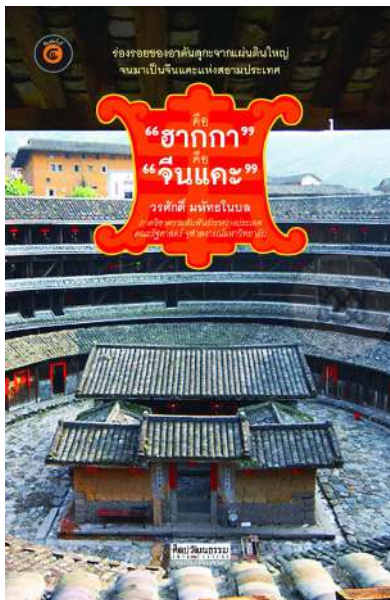
อาจารย์ศรีศักรใช้คำว่า “เจ๊ก” แยกออกจาก “จีน” และได้ขยายความว่า “เป็นพวกคนจีนทางตอนใต้ของประเทศจีน เช่น พวกเจ๊กแคะ เจ๊กแต้จิ๋ว เจ๊กไหหลำ เจ๊กฮกเกี้ยน เป็นต้น” รวมความแล้วทำให้เห็นว่า หากอ้างอิงถึง “คนจีน” ในไทยก็คือ “ชาวจีนถิ่น” ที่เดินทางมาจากผืนแผ่นดินใหญ่ซึ่งนับแต่อดีตไทยเราเรียกกันว่า “เจ๊ก” และ “เจ๊ก” น่าจะใช้เป็นคำกลาง ๆ เมื่อกล่าวถึงชาวจีนในไทย (ที่มาจากทางตอนใต้ของจีน)

⁶ แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย. “บั้งบั้งยังกั้ง” วัฒนธรรมไทยจีน : “ไม่ต้องแสวง”. “คำนำเสนอ”. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ซีดี. 2547.

ตามทัศนะส่วนตัวผู้เขียน จะแยกความเป็นลูกจีนในไทยว่า “จีน” “จีนๆ” และ “จีนจีน” โดยเบื้องต้นใช้คำว่า “เจ๊ก” แยกออกจาก “จีน” ในบริบทสังคมไทย ก็ดูเหมือนน่าจะเข้าใจง่าย ทว่า เนื่องจากเราท่านต่างก็ได้รับการปลูกฝังมานานว่า คำว่า “เจ๊ก” ไม่ใช่คำสรรพนามยกย่องให้เกียรติ ฟังอย่างไรก็ไม่ค่อยเข้าหูอยู่ดี คล้ายๆ กับ “คนไทยๆ” บางรายที่เรียกหญิงวัยกลางคน ผิวดำ หน้าหมวยว่า “เจ๊” แม้ว่าในหลายจังหวัดของไทยก็นิยมใช้เรียกขาน “พี่สาว” ทว่า ในบางโอกาส และสำหรับบุคคลบางกลุ่ม คำว่า “เจ๊” อาจฟังไม่เข้าหู ดังนั้น ไม่ว่าจะ “เจ๊ก” “เจ๊” “เฮีย” หรือ “ป้า” ถ้าไม่ใช่ญาติรู้จักมักจี่ ก็ยังถือว่าเป็นสรรพนามที่อาจทำให้นึกประหวัดไปถึงลักษณะอาชีพและสถานภาพทางสังคมของพวกเขาเหล่านั้น เช่นเดียวกับคำว่า “ต้าเกอ” “เสี่ยวเจ๊ย” “ถงจ้อ” ซึ่งบางบริบทของการสนทนาของชาวจีน คำศัพท์เหล่านี้มีนัยทางกระแสรังสรรค์ที่ผันเปลี่ยนแปรอยู่ด้วย (ดูหัวข้อ “ภาษาที่แปรผันตามกาลสมัย” หน้า 229 เพิ่มเติม) จึงน่าจะเลือกใช้ให้ถูกคน ถูกวัยและถูกกาลเทศะ

จะว่าไป ชาวจีนในสยามที่เข้ามาตั้งรกรากในประเทศไทยก่อนศตวรรษ 21 มีคุณสมบัติที่ตึงามหลากหลายด้าน ทั้งที่รับทอดอารยธรรมพื้นฐานของจีน คุณธรรม ปรัชญาจีนดั้งเดิม และทั้งที่ซึมซับธรรมเนียมมารยาทสังคมไทยปรับประยุกต์ใช้จนเป็นนิสัย เช่น ความเกรงอกเกรงใจ การเคารพให้เกียรติซึ่งกันและกัน การประกอบธุรกิจการค้าแบบรอมชอมเกื้อกูล และที่ค่อนข้างจะแตกต่างจากชาวจีนแผ่นดินแม่คือ ความพยายามธำรงรักษาระบบประเพณีดั้งเดิม อนุรักษ์ปรัชญาคำสอนของเหล่านักปรัชญาจีนโบราณ ความนิยมสร้างบ้านเรือนอาศัยอยู่ด้วยกันเป็นครอบครัวใหญ่ (แม้ว่าจะอยู่ในเมืองหลวง) ด้วยคุณลักษณะส่วนใหญ่ของชาวจีนในประเทศไทยจึงน่าจะเรียกรวมว่า “จีนชนบท” (ไม่รวมจีนอพยพกลุ่มใหม่ซึ่งเป็นชาวจีนในไทยที่ใช้ชีวิตต่างยุคสมัยจากที่ผู้เขียนกล่าวถึงในที่นี้) น่าจะดีกว่าที่จะเรียกว่า “เจ๊ก” ส่วนจะแยกแยะกับคำเรียกจีนแผ่นดินใหญ่อย่างไร ทางจีนเขาก็มีวิธีการเรียกขานตนในแบบฉบับของเขา ซึ่งจะแลกเปลี่ยนในหัวข้อต่อไป

สิ่งพิมพ์สะท้อนบรรยากาศ "จีนถิ่นพีแควอร์" ช่วงปี 2000-2015

วิถีชีวิตและการศึกษา “จีนใหม่”

จีนโต ฉันตาม (แทบไม่ทัน)

我看中国的成长

“新中国”的生活文化及教育

พิมพ์ครั้งที่ 1

จัดพิมพ์โดย

ประธานกรรมการบริหาร

กรรมการผู้จัดการ

ผู้จัดการสำนักพิมพ์

บรรณาธิการบริหาร

บรรณาธิการเล่ม

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

ออกแบบปก

ศิลปกรรม

ฝ่ายการตลาด

ฝ่ายขาย

ประสานงานโรงพิมพ์

พฤษภาคม 2566

สำนักพิมพ์ สุขภาพใจ

บริษัท บூค ไทม์ จำกัด

บัญชา เฉลิมชัยกิจ

ชินรังสี เฉลิมชัยกิจ

อลีน เฉลิมชัยกิจ

วรุตม์ ทองเชื้อ

รุจี บุญยมาลิก

จิรภิญญา เจษฎาบริรักษ์

KDO STUDIO

ยุพา แจ่มสุข

อัศคนันท์ ชุ่มนุ่ม

มนัญชยา ศิริวงษ์

สุรินทร์ บุระณา

จรัสศรี จิรภาส.

จีนโต ฉันตาม (แทบไม่ทัน).- กรุงเทพฯ : บூค ไทม์, 2566

592 หน้า.

1.จีน. I ชื่อเรื่อง.

951

ISBN 978-616-14-0479-6

พิมพ์โดย : บริษัท บூค ไทม์ จำกัด

จัดจำหน่ายโดย : สายส่งสุขภาพใจ บริษัท บூค ไทม์ จำกัด

214 ซ.พระรามที่ 2 ซอย 38 ถ.พระราม 2 แขวงบางมด เขตจอมทอง

กรุงเทพฯ 10150 โทรศัพท์ 0-2415-2621, 0-2415-6507

🌐 www.booktime.co.th [booktimeTH](https://www.facebook.com/booktimeTH) [@booktimet](https://www.line.me/@booktimet)

คลิกสั่งซื้อได้ที่

@booktime

* พิเศษ ภาพประกอบ 4 สีหึ่งเล่มกว่า 500 ภาพ
และเคลือบร่อนโล่กว่า 1,000 ภาพ

จีน “โต”

ด้วยว่าหลายประเทศยกย่องให้เป็น “พี่ใหญ่” แห่งเอเชีย หรือไม่ว่าจะเป็น “ยักษ์ใหญ่” ของโลก ก็ตามแต่...ก็ใช้ว่า เราสักจะมองว่าจีนโตอย่างไร อย่างไรถึงโต ขณะที่ “อินตาม” แทบไม่ทัน เนื่องจาก เราต่างพยายามตามกระแสการเติบโตทางด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีของประเทศที่นำสมัยเท่านั้นหรือไม่

วิถีชีวิตที่ค่อยๆ แปรสภาพจากล้าสมัยเป็นนำสมัยของจีน ต่างมาจากการวางรากฐาน
“การศึกษา” อันเข้มข้น จับแน่น และต่อเนื่องของจีนทั้งสิ้น

มุมมองที่ผู้เขียนเห็นจีนเติบโตอย่างต่อเนื่อง นับจากปี 2000-2022 ไม่ใช่มุมมองเพียงแง่ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของ “จีนใหม่” เท่านั้น การ “ปลูกแฝง” ให้เยาวชนรักชาติ เข้าใจบทบาทของชาติและบทบาทของตน การ “ปลูกฝัง” การศึกษาอันเข้มข้นตั้งแต่ชั้นอนุบาล มัธยม จนถึงยุทธศาสตร์ 985 211 และ “ซวงอีหลิว” ซึ่งจีนเตรียมที่จะรุกก้าวเพื่อให้ทัดเทียมหรือก้าวนำอารยประเทศทั้งหลาย เป็นมุมมองที่เราห้ามไม่ควรคลาดสายตา จีนไม่ได้ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ในระบบหรือในสถาบันศึกษาเท่านั้น ในปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจริง เรายังได้เห็นการสร้างประชาคมเรียนรู้จากกระดานข่าว สภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการศึกษาของจีน ไม่ว่าจะเป็นแหล่งเรียนรู้ เช่น พิพิธภัณฑ์ หอนิทรรศการ หอสมุด ร้านหนังสือ เป็นต้น รวมถึงความร่วมมืออย่างแนบแน่นระหว่างผู้ประกอบการ (สถาบันครอบครัว) กับสถาบันการศึกษา หุคฝ่ายรัฐบาลบทบาทของตน... ร่วมมือ... จับมือ... พร้อมเติบโตไปด้วยกัน

การศึกษาเป็นรากฐานสำคัญที่สุดของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
**จีน ไม่เคยด้อยค่าการศึกษา การศึกษาเท่านั้นที่จีนตระหนักว่าจะสร้าง
จีน ให้ โต ได้อย่างมีมั่งคั่งและมั่นคง**

สุภาพใจ

f SukkhapabjaiPUB

กดลงอ่าน

แทลหรือออนไลน์

@booktime

FA 0097 ประชาชน และซื้อประวัติ
9 786161 404796 1,200.-
www.booktime.co.th